

Anbefalinger til

Demokrati & deltagelse

Demokratipanelet 2024

TrygFonden

**WE DO
DEMOCRACY**

Udgivelse november 2024
Samlede anbefalinger fra TrygFondens Demokratipanel
September - november 2024

Redaktion:
TrygFonden
We Do Democracy

Indhold:
Demokratipanelets medlemmer, Demokratipanelets
redaktionsgruppe og We Do Democracy

Foto:
Søren Kirkegaard

Læsevejledning

Kære læser

I løbet af efteråret 2024 har Demokratipanelet, bestående af 30 danskere fra hele landet, mødtes for at tale sammen om vores allesammens demokrati.

Du sidder her med en opsummering af de samtaler og konklusioner, som de kunne blive enige om på tværs af deres forskellighed. Det er en diagnose på vores demokrati i dag med både udfordringer og styrker. Det er også et kig fremad. Demokratipanelet har nemlig beskrevet deres ønsker til fremtidens demokrati og deltagelse og identificeret værdier for den.

De 30 borgere afspejler den danske befolkning på alder, uddannelse, køn og geografi. Derfor er deres anbefalinger spændende, fordi de siger noget om, hvad et repræsentativt udsnit af den danske befolkning egentlig tænker om vores demokrati.

Denne rapport er et resultat af borgernes læring og demokratiske samtale, og er udarbejdet af We Do Democracy i samarbejde med TrygFonden.

Rapporten er opdelt i tre dele:

DEL 1 er en introduktion til Demokratipanelet, opgaven og sammensætningen.

DEL 2 er udarbejdet af Demokratipanelets medlemmer. Denne del består af Demokratipanelets værdier, udfordringer og styrker ved demokratisk deltagelse og anbefalinger til fremtidens demokratiske deltagelse.

DEL 3 af rapporten består af udtalelser fra Demokratipanelets tredjepartssekretariat og relevant baggrundsviden om forløbet og arbejdsmetoder.

Del 1

Baggrund og opgave

Demokratipanelets opgave

Det danske demokrati står overfor en række udfordringer. Der ses en stigende mistillid, mediernes rolle har ændret sig, der er en faldende valgdeltagelse, dårligere trivsel blandt grupper i samfundet og andre problemstillinger, som borgerne også kommer ind på i rapporten her - og som vi også kan se i mange andre demokratier rundt omkring i verden. Der er ikke noget nemt svar på, hvordan vores demokrati skal modgå disse tendenser.

For at få input til demokratiets udvikling har TrygFonden nedsat Demokratipanelet, hvor en gruppe borgere, der afspejler Danmark på demografiske parametre, bidrager med deres viden og oplevelse af at være en del af Danmarks demokrati. På tværs af deres forskellighed har medlemmerne af Demokratipanelet kommet med anbefalinger til fremtidens demokrati og deltagelse. Dette input er vigtigt, fordi det er vigtigt at få flere involveret i samtalen om vores demokrati, som vi alle skal leve i og med.

Demokratipanelet har arbejdet med følgende spørgsmål:

- *Hvad ser I som styrker og svagheder ved vores demokrati og deltagelsesformer i dag?*
- *Hvordan kunne vores demokrati se ud i en fremtid, hvor flere vil have lyst til at deltage?*

Mandat

TrygFondens arbejde med Demokratipanelets anbefalinger er aftalt gennem mandatet:

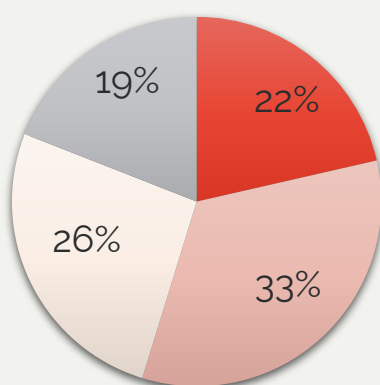
- Demokratipanelet er ét blandt flere spor, der skal være med til at forme et Demokratisk Impact måleværktøj og bidrage til TrygFondens arbejde med demokrati.
- TrygFondens ledelse forpligter sig på at arbejde med anbefalingerne.
- TrygFonden forpligter sig på, at Demokratipanelets anbefalinger indgår i en offentlig rapport om måleværktøjet for Demokratisk Impact, der skal måle værdien af demokratisk deltagelse.
- TrygFonden forpligter sig på at afholde et offentligt event og kommunikere om Demokratipanelets anbefalinger.
- TrygFonden forpligter sig på at skabe et link mellem Demokratipanelets arbejde og det formelle demokrati.
- TrygFonden forpligter sig til, senest ét år efter Demokratipanelets afslutning, at præsentere for panelet hvordan anbefalingerne er blevet brugt.

Demokratipanelets sammen-sætning

I juni 2024 udsendte Voxmeter en invitation til at medvirke i TrygFondens Demokratipanel. Blandt dem, der takkede ja, udvalgte Voxmeter en gruppe efter parametre, der afspejler Danmarks befolkning. Det gælder både køn, alder, uddannelse og geografi.

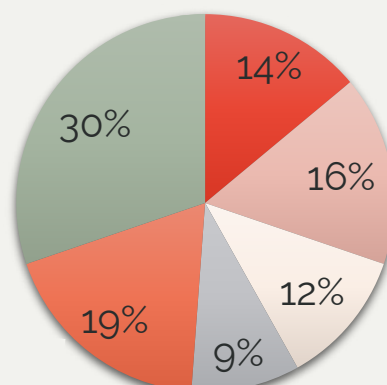

Alder

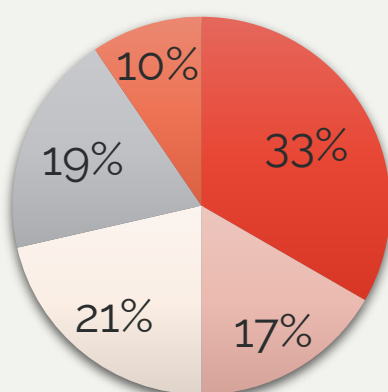
■ 18-34 år ■ 35-49 år
■ 50-64 år ■ 65+ år

Uddannelse

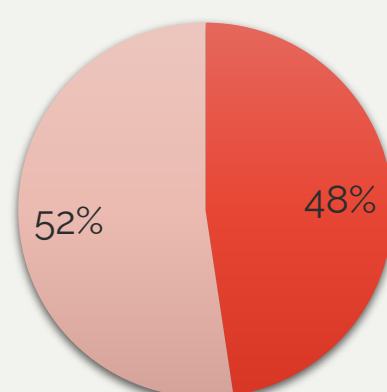
■ Grundskole ■ Gymnasial
■ Erhvervsfaglig ■ Kort videregående
■ Mellemlang videregående ■ Lang videregående

Geografi

■ Region Hovedstaden
■ Region Sjælland
■ Region Syddanmark
■ Region Midtjylland
■ Region Nordjylland

Køn

■ Kvinde ■ Mand

Deltagelse og frafald

Deltagelse fra medlemmerne af Demokratipanelet har været frivillig. For at sikre fremmøde modtager medlemmerne en mail en uge inden hvert møde med program og info, samt en kalenderinvitation

For at tage hensyn til det normale frafald, der er i sådan en frivillig proces, blev der oprindeligt rekrutteret 43 borgere. Af disse 43 dukkede 36 op til Demokratipanelets møder. Demokratipanelet havde derfor reelt kun 36 medlemmer.

Møder	Antal deltagere	Procent af borgertinget tilstede (af 36)
1. møde	35	97%
2. møde	32	89%
3. møde	31	86%
4. møde	31	86%
Gennemsnit for alle møderne	33	90%

Syv medlemmer dukkede aldrig op. Derudover faldt yderligere tre borgere fra i løbet af processen.

Fordelt på repræsentationskriterierne ser fordelingen af frafald derfor således ud. Flest kvinder er faldet fra. På alder er det flest fra gruppen 26-42, mens ingen i den ældste alderskategori er faldet fra. Det er flest fra Region Hovedstaden, der er faldet fra, hvis man kigger på geografien. Der er en vis spredning på frafald på tværs af uddannelse.

Køn		Alder		Region		Uddannelse	
Kvinder	7	16-25 år	3	Syddanmark	2	Grundskole/andet	2
Mænd	3	26-42 år	5	Hovedstaden	6	Lang videregående	1
Andet (fx non-binære)	0	43-59 år	2	Midtjylland	1	Erhvervsudd.	2
		60+ år		Sjælland	1	Kort videregående	1
				Nordjylland	0	Gymnasial	2
						Mellemlang	2

Del 2

Demokratipanelets anbefalinger

Introduktion

Vi er 30 borgere fra hele Danmark med vidt forskellige liv, uddannelser og erfaringer, der i efteråret 2024 mødtes for at tale om vores demokrati.

Vi har talt om styrkerne og udfordringerne ved vores demokrati i dag, og vi har dykket ned i de ting, der bekymrer os. Og så har vi talt om hvad vi håber på for vores demokratiske deltagelse i fremtiden og hvilken værdi, det vil skabe i vores hverdag og liv, hvis vi lykkes med at forbedre vores demokrati.

For vi er enige om, at vi vil demokratiet, men også at der er steder, hvor der er brug for en kærlig hånd for at forbedre det.

Det kan I læse mere om i denne rapport, som er resultatet af vores samtaler om demokrati og deltagelse, hvor vi har udvalgt det, vi som gruppe synes var vigtigst at arbejde med i vores demokratiske proces.

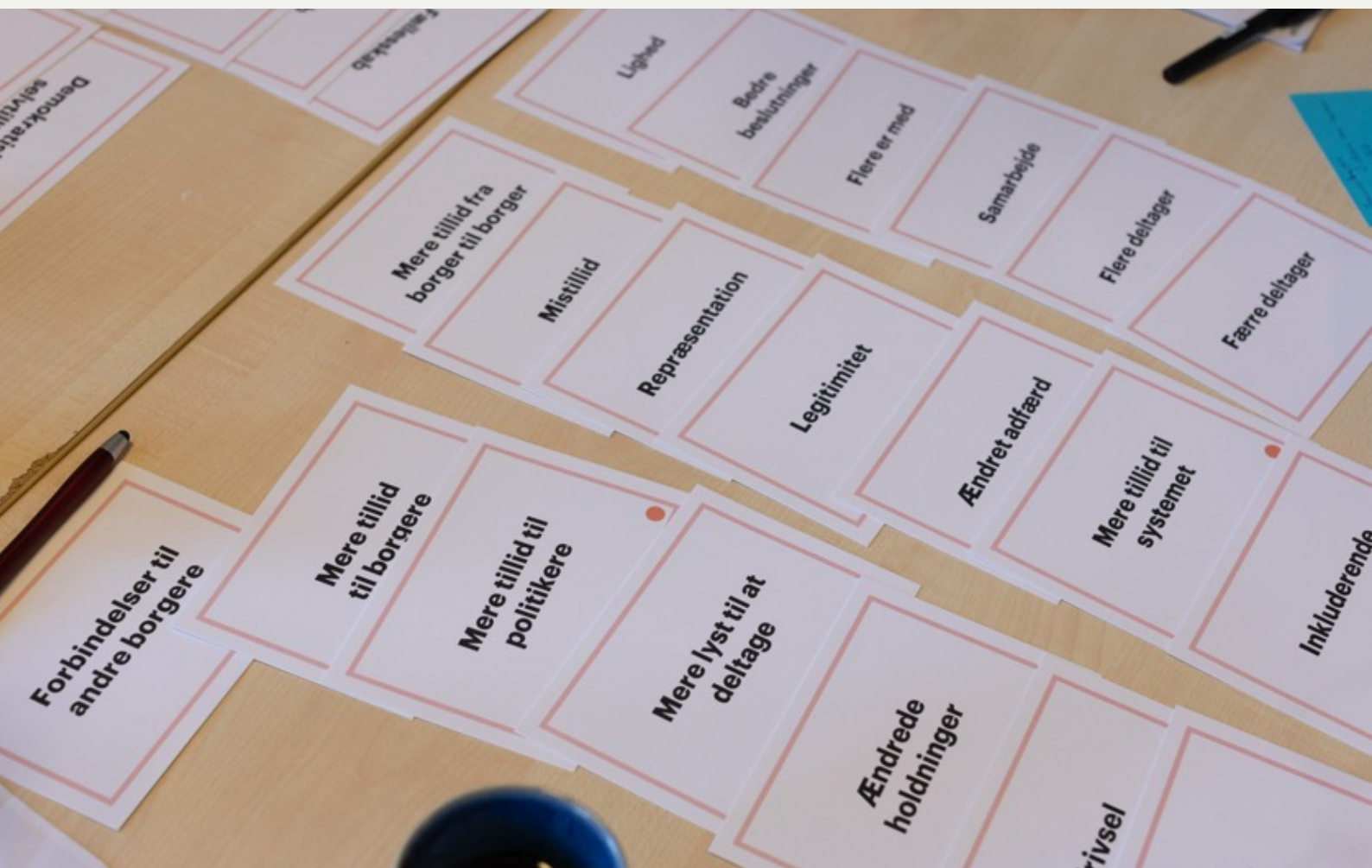
Det har været et stort, men også vigtigt emne, og vi håber, at vores arbejde kan inspirere jer derude, der arbejder med politik, demokrati og deltagelse.

God læselyst!

Værdier for fremtidens deltagelse

Nå vi i Demokratipanelet har arbejdet med demokratiet og den demokratiske deltagelse, vi ønsker i fremtiden, så er det fordi, det har en betydning, at vi hele tiden passer og plejer vores demokrati.

Derfor har vi udarbejdet alle de værdier, der skal kendetegne vores demokrati og vores deltagelse i dette. De skal være styrende for, hvordan et godt demokrati skal se ud - fra vores perspektiver. Generelt for dem alle er, at de giver os lyst til at deltage.

Tillid

Der skal være gensidig tillid mellem politikere og borgere. Borgernes tillid til beslutningstagere er vigtig for forståelsen og efterlevelsen af beslutningerne. Det påvirker lysten til at deltage og stemme, og det er en vigtig faktor for at et samfund kan fungere demokratisk.

Tillid skal gå begge veje for at skabe åbenhed, ro og en følelse af retfærdighed.

Lighed

Der bør være lige muligheder for alle for at deltage i demokratiet, uanset økonomi og tid. Dem med færre ressourcer skal have samme muligheder for at deltage som dem med mange ressourcer. Alle skal have lige mulighed for at bidrage til samfundet og have en stemme i den offentlige debat.

Velfærd

Alle skal have lige adgang til velfærdssamfundet, og det skal være uafhængigt af familiens privatøkonomi, da det ellers skaber ulighed i samfundet, og dermed påvirker ens deltagelse og syn på samfundet.

Mere indflydelse

Borgerne skal have mere magt og direkte beslutningskraft.

Der skal være flere valg og andre måder at være med på, både på landsplan og lokalt. Lokale problemstillinger bør arbejdes med lokalt og af lokale politikere. Dette vil øge lysten til at deltage, da man føler sig hørt og tiltroen til, at man kan gøre en forskel, styrkes.

Mere viden

For at kunne deltage i demokratiske processer skal man vide noget og forstå demokratiet. Viden er en forudsætning for deltagelse, og derfor er en tidlig uddannelse vigtig for at skabe fundamentet for senere deltagelse.

Viden styrker beslutningsautoriteten og legitimiteten, hvilket sikrer en bedre beslutningsproces og beslutninger.

Vidensdeling og samarbejde på tværs af landet sikrer hurtigere beslutninger, færre fejl og et mere effektivt bureaukrati.

Bedre beslutninger

Der tages bedre beslutninger, når de er faktabaserede, og hvor både borgere og videnspersoner samtidig bliver hørt.

Hvis flere involveres og deltager, giver det bedre beslutninger; alle borgere skal repræsenteres, og alle gruppers input skal kunne påvirke beslutningerne – også udsattes grupper. Dermed spredtes magten også mere ud.

Gensidig respekt

Der skal være respekt for forskellige holdninger. En øget lydhørhed og forståelse over for borgerens situation sikrer, at inddragelsen er reel og sigter mod at finde brugbare løsninger, ikke blot at skabe pressedækning. Vi skal komme andre til gode og sætte os i andres sted.

Der skal også skabes respekt gennem nærhed og et nærvær mellem beslutningstagere og borgere. Mere samtale mellem borgere og beslutningstagere sikrer bedre viden og forståelse af behov. Dette vil også føre til løsninger, som flere vil tage ejerskab for.

Repræsentation

Alle skal føle sig set, hørt, og inddraget. Der bør være flere med forskellige baggrunde og værdier, der ønsker og har mulighed for at deltage i det demokratiske fællesskab. Vi er ikke ens; vores livserfaringer er meget forskellige.

Ændrede holdninger

Der bør være plads til at blive klogere. At kunne skifte holdning på en tillidsfuld måde, hvor den enkelte politiker ikke blindt skal følge partilinen.

Demokratisk selvtillid

Det at turde dele sine holdninger og danne sine egne meninger fremmer den demokratisk samtale og ytringsfrihed under ansvar.

Når man forstår demokrati og demokratiske processer og har lyst til at deltage, involverer man sig aktivt. Dette fører til bedre accept af fælles beslutninger.

Trivsel

Der skal udvises mere hensyn til børn og menneskers liv og dem, der har været udsat for mistrivsel. Der skal være mere tid til, at børnefamilier kan deltage i deres travle liv. Vores samfund skal kunne rumme at inddrage alle grupper, også selvom det ikke bliver på helt den samme måde.

Håb

Håb er svinghjulet i demokratiets drivkraft. Uden håb er der ingen motivation for at bidrage til fremtiden.

Udfordringer med demokratisk deltagelse

Vi har i fællesskab identificeret de fem vigtigste udfordringer for demokratiet og deltagelsen i det. Der er naturligt mange udfordringer ved alle styreformer. Derfor er dette ikke en udtømmende liste, men i stedet de udvalgte udfordringer, som vi på tværs af vores gruppe fra hele landet, med forskellige baggrunde, er blevet enige om er de vigtigste.

De forskellige udfordringer påvirker selvsagt også hinanden. Med det menes f.eks., at vi tror på, at beslutninger, der bliver taget af for få, skaber mistillid til politikerne.

Udfordringerne står i prioriteret rækkefølge, alt efter hvor vigtige, vi vurderer, at de er.

Manglende transparens og tillid til politikere og politiske løsninger

Der er behov for ærlige og pålidelige politikere, da løftebrud og manglende realisme i politikeres udsagn skaber mistillid. Det skyldes, at politikere løber fra løfter og ignorerer borgerne efter valg. Politikere skal ikke tilgodese sig selv på bekostning af fællesskabet.

Der er en opfattelse af for meget magt hos uegnede politikere, der tænker mere på egne interesser end på de borgere, der har valgt dem. Det betyder, at folk føler sig afkoblet fra politikerne og deres virkelighedsopfattelse, hvilket forstærker en tillidskrise, der allerede eksisterer i dag. Derudover er der en tendens til partihopperi, vennetjenester og løftebrud, som betyder, at befolkningens engagement og involvering er dalende. Der kan differentieres mellem folketingspolitikere og lokalpolitikere, hvor tilliden til folketingspolitikere er mindst.

Derudover ved vi ikke, hvem der donerer penge til og snakker med politikerne. Vi skal kunne se, hvad der sker. Også selvom det er besværligt.

Der er også en generel mistillid til systemet, når det er kompliceret og virker utilstrækkeligt, eksemplificeret ved ejendomsvurderingerne, som ingen forstår. Det hæmmer lysten til at deltage. Mange vælgere er derfor opgivende og orker enten ikke at stemme, eller stemmer blot af vane.

Politiske beslutninger bliver taget af for få

Politik er blevet professionaliseret. Dem, som vi kan stemme på, ligner os ikke mere. De har længere uddannelser og en anden tilknytning til arbejdsmarkedet. Denne udvikling, sammen med en teknokratisk udvikling, gør det svært for almindelige borgere at deltage og blive hørt. Det er vores opfattelse, at samarbejdet mellem lobbyister, teknokrater og embedsmænd udelukker borgerne fra beslutningsprocesserne.

Derudover betyder den stigende kompleksitet og hastighed i samfundet, at politikeres indflydelse bliver yderligere påvirket af embedsværket og teknokraterne. Det virker til, at de ikke kan nå selv at sætte sig ind i materialet, men må nøjes med lobbyisternes version af virkeligheden.

Derudover har multinationale selskaber – og generelt økonomiske interesser – for stor magt over og dermed indflydelse på politik. Vi kan ikke se, hvem der støtter hvilke kandidater med hvor meget. Borgere og pressen kan heller ikke længere få adgang til meget af det lovforberedende arbejde, da aktindsigten er blevet begrænset.

Borgerne bliver dermed distanceret fra indflydelse og mister dermed interessen for vores demokrati. Dette bliver kun forstærket af centralisering, og tilsidesættelsen eller nedlæggelsen af mindre enheder som amter og kommuner. Det fører alt i alt til mindre deltagelse, færre og mere ens kandidater og lavere valgdeltagelse.

Det føles, som de lader som om, de hører os. Der er høringsrunder, men når man melder ind, er det for sent – så er beslutningen taget. Og så har du ikke reelt demokrati. Du har ikke indflydelsen, ikke når vi kommer op på et højere niveau i systemet. Engang mødte man sin lokalpolitiker nede i Brugsen og så kunne man vende tingene der, men det har man ikke i dag. Det er blevet for stort. Nærdemokratiet er forsvundet.

Diana, 54, Sjælland, Kort videregående uddannelse.

Mediernes rolle og digitale platformes magt

Det er en udfordring, at medierne ikke oplyser neutralt eller grundigt nok, hvilket skaber et behov for flere vinkler og mere uafhængige medier. Det bliver forstærket af, at confirmation bias (tendensen til kun at søge information, der bekræfter ens eksisterende overbevisninger og ignorere modstridende fakta) og ekkokamre hindrer en reel demokratisk debat, da folk kun opsøger og får serveret nyheder, der bekræfter deres egne holdninger. Lobbyisters påvirkning af dagsordenen er stor. Der er en frygt for, at medierne blot følger lobbyisterne og deres kommunikation ukritisk. Lobbyisternes ressourcebrug og arbejde i medieverden skal frem i lyset.

Yderligere manipulerer sociale medier og interessebårne aktører (influencere) borgernes opmærksomhed og svækker den demokratiske samtale. Sociale mediers platformejere styrer samtalen ved at kontrollere, hvem der får taletid, hvilket kan forvrænge den politiske samtale. Et eksempel på dette er, hvad Elon Musk har gjort ved mediet X (tidligere Twitter), hvor han nu kan styre den algoritme, der afgør, hvem der ser hvad.

Der er derfor behov for gennemsigtighed i mediers finansiering og klare regler for, hvordan sociale medier skal håndtere misinformation. Borgerne skal også være kritiske over for den information, de modtager, og aktivt opsøge kilder bag nyheder og rapporter.

En anden udfordring er, at negativ mediedækning og misinformation skaber frygt for at deltage i demokratiet, da folk ikke opsøger nyheder, fordi disse er uoverskuelige.

Manglende og faldende demokratisk dannelse og uddannelse

Der er behov for folkeoplysning og uddannelse, især blandt unge, så de forstår deres rolle i demokratiet og kan deltage aktivt.

Der skal oplyses om, hvilke muligheder, rettigheder og pligter man har som borger i et demokrati. Manglende politisk dannelse kan føre til, at folk trækker sig fra debatten eller støtter holdninger, de ikke forstår. Uden demokratisk dannelse og uddannelse er demokratiske processer svære at forstå og håndtere. Der er en oplevelse af, at flere og flere ikke engagerer sig, fordi de ikke forstår hvorfor eller hvordan.

En måde at skabe større demokratisk dannelse er at decentralisere og kultivere mere græsrodsengagement og ved at se demokratisk dannelse som et livslangt læringsforløb. Demokratiet forsvinder, hvis vi stopper med at beskæftige os med det.

Mangel på repræsentation og social marginalisering i politik

Ressourcesvage borgere og minoritetsgrupper bliver ikke hørt i vores demokrati i dag. Det skaber ulighed og marginalisering.

Det kræver ressourcer at få sin stemme hørt gennem f.eks. en professionel organisation. Derfor føler resourcesvage grupper ikke, at de har mulighed for at påvirke et system, der heller ikke tager hensyn til dem.

Folketingspolitikerne minder ganske enkelt ikke om denne gruppe i samfundet. De har ikke de samme oplevelser og uddannelser, og har derfor svært ved at udarbejde løsninger, der hjælper grupper, som ikke minder om dem selv. De organisationer, der skal hjælpe marginaliserede stemmer, såsom handicapråd, bliver ofte ikke givet nogen egentlig indflydelse. Det skaber en følelse af afmagt og marginalisering, der kan føre til ekstreme handlinger for at opnå indflydelse og få sin stemme hørt.

Yderligere bliver en stor del af stemmerne i flere europæiske lande ikke medregnet, hvis de stemmer på særlige partier, hvilket skaber svære regeringsdannelser og afmagt hos vælgerne.

Borgerforslag skaber mulighed for at få sin stemme hørt, men de tages ofte ikke seriøst.

Styrker ved demokratisk deltagelse

Selvom der er udfordringer i vores demokrati, som vi kan forbedre, er der også meget, som vi gerne vil værne om.

På trods af de udfordringer, som vi har identificeret, er demokratiet stadig vores foretrukne styreform. Her kommer derfor de syv styrker, vi har identificeret som de vigtigste – og det, som er værd at værne om – ved vores demokrati i Danmark

Styrkerne står i prioriteret rækkefølge. En fællesnævner for dem alle er, at demokratiet kræver, at vi snakker om det, arbejder med det og deltager aktivt. Ellers fungerer det ikke.

Vores fælles forståelse af, at demokrati er den rette styreform, giver et bedre samfund på lang sigt

Det sænker konfliktniveauet, at vi har en fælles forståelse af, hvordan spillereglerne er i vores samfund. Vores styreform gælder i hele landet, både nationalt og lokalt. Det skaber stabilitet. Derudover skaber de mange partier en politisk samtale med mange perspektiver og positioner.

Vi kender vores demokratiske rettigheder og frygter ikke repressalier fra staten, hvis vi deltager. Vi har også tillid til valgresultatet, hvilket giver en accept af den valgte og dermed af vedkommendes mandat. Vi stoler også på magtens tredeling med en udøvende, en lovgivende og en dømmende magt.

Vi har et fokus på demokratisk dannelse helt fra skolen, hvorfor vores børn ofte er bekendt med deres rettigheder.

Der er politisk ligestilling

Alle stemmer er lige meget værd, som enhver anden stemme i vores samfund. Ens stemme betyder det samme uanset køn, alder og andre forskelle. Alle har lov til at være med, både dem med meget tid, og dem med kun lidt tid. Der er ingen stemmer, der er forkerte.

Frihed og mulighed for mangfoldighed i holdninger og at kunne agere på den

Det er en styrke i demokratiet, at vi har en følelse af, at man kan samles om en fælles sag og ytre sig – også selvom vi er uenige på andre områder. Vi kan gå sammen for at ændre noget, men vi er åbne for, at vi ikke alle er enige om alt. Man kan selv afgøre, i hvilken grad man vil engagere sig, men muligheden er der i mange forskellige sager og holdningsaspekter.

Valgfrihed til at stemme på dem, man vil

Man kan selv bestemme, hvem man vil stemme på, og man bliver ikke straffet for at ikke at stemme, hvis man ikke enig med kandidaterne eller utilfreds med systemet. Derudover er det også frit, om man har lyst til at stille op eller at lade være. Man bestemmer med andre ord selv, hvordan man vil engagere sig.

Der er mulighed for engagement i det demokratiske samfund

Alle har lov til at engagere sig, men også til at lade være. Det betyder, at mange forskellige stemmer blander sig, hvilket skaber tolerance og åbenhed. Man kan også være med på mange forskellige måder og niveauer. Når man er med, får man ejerskab, hvis ens stemme bliver hørt. Det giver lyst til at deltage, når vores engagement bliver til noget, og man føler, man har indflydelse.

Der tages hensyn til mindretallet

Ved at tage hensyn til mindretallet, inddrages flere forskellige holdninger og grupper. Det er vigtigt, at minoritetsgrupper støtter op om systemet i vores samfund. Det gør de, fordi samfundet er lydhørt overfor dem og beskytter dem. Det skaber stabilitet for alle, og gør, at utilfredse borgere vil forsøge at forbedre vores demokrati og samfund i stedet for at ødelægge det.

Fællesskab og foreningsliv

Når man engagerer sig i fællesskaber, giver det mulighed for, at man bliver hørt, og man oplever, at man kan påvirke beslutninger. Det betyder også noget at blive inkluderet i et fællesskab. Man lærer samtidig at acceptere beslutninger, som man måske ikke er helt enig i. Det giver både en vigtig læring og skaber udvikling.

Styrken – og problemet – er, at flertallet får sin vilje. Men det gør bare også, at der er mange, der ikke føler sig hørt. Eller at de ikke har noget at skulle have sagt.

Camilla, 37 år, Region Sjælland,
gymnasiel uddannelse.

Velkommen

Demokrati
-panelet

WADIZ

Fremtidens demokratiske deltagelse

I Demokratipanelet har vi tilladt os at drømme om en bedre fremtid. Derfor har vi kigget ud i fremtiden og talt om, hvordan fremtidens deltagelse ser ud i en verden, hvor vi har beholdt alt det gode ved demokratiet, samtidig med at vi har adresseret de udfordringer, som vi er blev enige om, at der er til stede i dag.

Dette er altså vores forslag, ideer og drømme til demokrati og den deltagelse i fremtiden, som er centreret omkring en række afgørende temaer, der illustrerer bredden i vores demokrati.

Anbefalingerne til fremtiden står i prioriteret rækkefølge.

Anbefaling 1

Mere åbenhed, transparens og mere viden i politiske beslutninger

For det første skaber det tillid og opbakning til demokratiet, at der er åbenhed og folk kan følge med. Dermed undgår vi også manipulation. Oplysning og viden er vigtigt for at modvirke dette og skabe gode beslutninger.

Der er transparens frem for lukkethed. Det giver en god, demokratisk kontrol. Yderligere kommer der en bedre kultur for offentlig inddragelse og deltagelse. Helt konkret kunne alt sagsforberedende arbejde lægges offentligt frem. Også de initiativer, der ikke bliver fremlagt.

Evidensen kunne også tydeligt lægges frem for offentligheden. Der kunne også oprettes nye paneler med tilfældigt valgte borgere, der med støtte fra uvildige forskere, skal gennemgå ministrenes ageren. Åbenhed giver tillid og tryghed. På den måde er der opbakning til demokratiets spilleregler.

Derudover kunne der indføres flere folkeafstemninger, der kan bringe befolkningen tættere på beslutningerne.

Vi mangler at tage ansvar for hinanden og tage ansvar for samfundet. Det er blevet nogle andres ansvar, nogle andre der skal tage ansvar her. Men hvad nu hvis vi gik sammen om det? Kunne vi så skabe forandring og værdi for os alle sammen.

Sara, 34 år, kvinde, Syddanmark,
lang videregående.

Anbefaling 2

Systemet skal tættere på borgeren gennem mere nærdemokrati og digital deltagelse

Det er vigtigt at involvere flere i beslutningsprocesserne. Dette vil gøre, at flere føler sig set, hørt og inkluderet. Vi får et demokrati, der er mere responsivt og løser de egentlige behov, som folk har. Det styrker demokratiets holdbarhed, at alle føler, at de har mulighed for at blive hørt.

Det gøres lettere at deltage gennem flere digitale løsninger. Flere afstemninger gør det muligt for flere at være med i demokratiet, også i en travl hverdag.

Der er flere vejledende afstemninger. Det giver flere mulighed for at komme med input før store beslutninger. Derudover er der flere folkeafstemninger, som øger muligheden for at involvere borgerne direkte i beslutninger. Vi skal have diverse deltagelsesformer, der tilbyder både traditionelle og digitale muligheder for deltagelse. Der er generelt langt flere anledninger, hvor man kan deltage. Medier er nemme at bruge, vi stoler på dem og kan se, hvor de får deres penge fra. Der er også gode spilleregler for sociale medier, så de ikke underminerer vores demokrati. Alle kan få hjælp til især digitale medier og alt den anden digitale deltagelse, som der er.

Jeg drømmer om en fremtid, hvor der ikke er så mange, der føler sig ensomme. Jeg håber, vi får givet hjælp. Det kan være gennem mindre arbejdstid, som kan give tid og overskud til at fokusere på vores medmennesker og deres velvære.

Daniel, 39 år, Hovedstaden, Kort videregående uddannelse.

Anbefaling 3

Demokratisk dannelse og uddannelse skal styrkes

Det er en måde til at arbejde præventivt med demokratiets problemer. Uddannelse i demokratisk dannelse, så man kan udtrykke sine holdninger diplomatisk og med respekt for andres og egen overbevisning, vil styrke vores demokrati. Det giver mere plads til pragmatisme og mindre ultimative holdninger og overbevisninger om, at vi lærer at tale ordentligt sammen.

Vi skal have skabt mere tillid til vores politikere og det politiske system. For at genoprette denne tillid skal vores politikere også have mere demokratisk dannelse. Lykkes det, at politikerne bliver bedre til at tale sammen og kommunikere om deres forskellige holdninger, kan borgere træffe et mere oplyst valg.

Vi skal tænke ud af boksen og have plads til at eksperimentere. Vi har borger-brainstorms, hvor almindelige mennesker kan være med til at udvikle løsningsforslag på samfundets problemer. Alle uddannes til kritisk tænkning og til at kunne begå sig digitalt.

Vi har et særligt fokus på at inkludere dem, der ikke har deltaget før eller ikke har deltaget meget. Der er også et dannelses-klippekort, der giver adgang til steder, hvor man kan opleve og deltage i dannelse, såsom:

- Højskoler
- Foreninger
- Kulturarrangementer
- Fællesspisning
- Kulturoplevelser
- Frivilligt arbejde

Anbefaling 4

Politiske beslutninger skal tages af flere

Det skaber medejerskab at flere er inddraget i beslutningsprocesser. Vi skal skabe et beslutningsgrundlag, som flere har haft indflydelse på, fordi det både skaber bedre og mere legitime beslutninger. Ydermere skal vi have institutioner, der underbygger denne demokratiske deltagelse. Vi skal skabe tid og tilføje ressourcer til at deltage i de demokratiske processer, både nært lokalt og nationalt for alle.

Lige nu oplever vi en ulighed og privatisering, som skaber en ulige adgang til at deltage i samfundet og demokratiet. Dette skabes af underliggende økonomiske interesser, der underminerer medejerskab og det beslutningsgrundlag, som har bred opbakning.

Grundlæggende velfærdsydelser som sundhed og uddannelse skal sikre ligheden i vores demokrati. Det bør f.eks. ikke være den enkeltes privatøkonomi, der afgør, om ens barn kan få en god uddannelse. Alle borgere skal derfor have lige adgang til behandling uden ventetid (uden at betale sig til adgang ved et privathospital). Indsatsen skal styrkes i det offentlige sygehusvæsen. Det er vigtigt for at folk kan deltage i demokratiet, at de har det godt og bliver behandlet godt af systemet. Dette kræver et mere ressourcestærkt velfærdssystem og/eller en bedre model, så vi kommer væk fra amerikanske tilstande.

Vi løser i fællesskab de store udfordringer, som vi ser i dag. Det gælder klima- og miljøproblemer, vores velfærdssamfund, der skal sikre alle lige muligheder og et transportsystem, der binder vores land sammen. Kun hvis vi alle er med, kan vi løse disse store udfordringer.

De, der bliver påvirket af politiske beslutninger, skal inddrages, så de kan vælge mellem alternative løsninger. Altså skal lokale inddrages i langt højere grad. Borgere skal også inddrages på nye måder. F.eks. kunne borgere være med til at godkende ministre.

Anbefaling 5

Der skal gives hjælp til udsattes deltagelse, samt skabes mod og mulighed for at sige sin mening

Det er vigtigt, at alle, men især børn og unge, forstår deres muligheder for indflydelse og føler, at deres mening er vigtig. Dette bidrager til at forebygge, at nogen falder udenfor; alle skal have et værdigt og indholdsrigt liv. Udstødte grupper bør inddrages, så deres holdninger bliver hørt – både fra enkeltpersoner og organisationer. Dette skal ikke gøres for at få god mediedækning men for at sikre, at holdninger og hensyn bliver hørt.

Vi skal også sikre, at alle kan deltage uden at blive stigmatiseret. Hvis udsatte ikke får støtte til at deltage, så kan de ikke være med i vores demokrati. Dermed mister vi vigtige stemmer og erfaringer i samfundet.

Hvis vi giver alle, herunder også udsatte, en mulighed for at bruge deres stemme, så får vi langt flere stemmer i spil. Det giver bedre løsninger, da samfundet er stærkere, hvis det er mere diversitært og kan rumme flere. Endelig vil det også skabe mere tillid mellem beslutningstagere og befolkningen.

Et forslag er, at valgbusser bør opsøge udsatte, hvor de er. Valgkort og andre formalia er mindre vigtige end at 'stemmen' bliver hørt. Mere lavpraktisk skal mennesker tale med hinanden, også med dem de er forskellige fra. Ingen skal se 'kasserne', men mennesket som det er – vi er alle forskellige. Vi kunne også indføre tvungne høringer af udsatte grupper og politikere, der kommer på besøg i udsatte borgers liv. Alt det skal føre til reel inddragelse af udsatte og minoritetsgrupper: der skal være et oprigtigt ønske om at høre hele historien og sammen komme med forslag til løsninger.

At man får et demokrati, der har alle med, især dem, der ikke deltager så meget i forvejen, dét er mit største håb for fremtiden. Et demokrati, der tilhører os alle sammen.

Mikkel, 19 år, Midtjylland, Gymnasial uddannelse.

Anbefaling 6

Ny politikerrolle

Befolkningens indflydelse på og tillid til politikere skal tilbage. På den måde kan samfundet blive et fælles projekt. Den enkelte borger skal tilbage i fokus, så ingen borgere skal føle sig udelukket eller marginaliseret. Ansvarlighed skal tilbage til politikerne. De skal stå til ansvar for deres handlinger, og hvad der sker under dem (embedsværket, kommunalt, regionalt og statsligt). Det skal være nemmere at følge med i, hvordan politikerne arbejder. På den måde kan borgerne se, at politikerne arbejder for det fælles bedste og ikke egne eller snævre interesser.

Borgerne skal ikke føle sig glemt, og at man ikke bliver lyttet til.

Der skal følges op på ny lovgivning, om det virker efter hensigten, helt ned på borgerniveau. Politikere skal lytte til eksperter og videnskaben og til borgerne. Politikere bør stilles til ansvar og sanktioneres.

Der bør være et rotationsprincip, så vi undgår karrierpolitikere og levebrødspolitikere (maksimalt to perioder for alle i Folketinget, regioner og kommunalbestyrelser). Det vil give en større lyst til at deltage hos almindelige mennesker og flere prøver at være politikere i løbet af deres liv.

Borgerforslag skal gennem høring og lægges op til kommunalbestyrelsen - og resultatet skal offentliggøres på kommunens hjemmeside.

Udsagn i folketingssalen og i medier fra politikere skal faktatjekkes. På den måde er det nemmere for borgere at følge med i, hvorvidt politikernes forslag er gode og der er evidens for dem. Betydningen af dette vil i praksis være et lavere tempo i beslutningssgangen, som sikrer transparens, mulighed for faktatjek og dialog med befolkningen. men det er en nødvendig pris, hvis demokratiets holdbarhed skal understøttes.

Anbefaling 7

Det globale fællesskab skal bidrage til at løse store problemer

Vi skal løse de grænseoverskridende udfordringer i fællesskab.

Vi skal samarbejde på tværs af grænser om at gøre verden bedre. Der er en udveksling af ideer, inspiration og hjælp på tværs af grænser. Der bør være langt mere samarbejde mellem borgere på tværs af grænser. Det er ikke længere bare de magtfulde lande, der tromler de mindre magtfulde.

De ressourcestærke lande kan også hjælpe de ressourcesvage. Det skaber et mere stabilt og stærkere økonomisk grundlag for alle lande. Der er også mere hjælp ved krisesituationer. Vi har en forståelse for, at vi skal samarbejde på demokratisk vis, men også at alle lande er forskellige og har forskellig kultur.

Det globale fællesskab skal fungere som en beskyttelse af de svage lande (af de stærke). Alle de udfordringer, der påvirker os allesammen som klima, skatteunddragelse mm. skal løses i et demokratisk samarbejde mellem verdens lande. Vi kan dermed indføre fælles kontrol af f.eks. miljøpåvirkning og sammen bekæmpe korruption.

FOLKETING

VALGT AF BEFOLKNINGEN

BORGERTING

TILFÆLDIGT
UDVALGT

KAN IKKE KONTROLLERES

AF FT-ELLER REGERING

Medlemmer skal have
adgang til

Del 3

Bag om Demokratipanelet

Kort om metoden

Demokratipanelet er et borgerpanel, der har mødtes fire gange i efteråret 2024. Borgerpanelet bygger på en deliberativ demokratimetode, der giver et repræsentativt udsnit af borgere mulighed for at beskrive og anbefale deres bud på perspektiver på et problem eller et vigtigt emne. Deliberativt demokrati har vist sig at være godt til at arbejde med svar på komplekse og dilemmafyldte problemstillinger, samt til at udvikle medierede anbefalinger til politiske og demokratiske spørgsmål, hvor der er behov for at høre et borgerperspektiv.

I processen arbejdes der med, hvordan medlemmerne kan udvikle forslag, som de alle kan se sig i. Det er netop, hvad deliberativ betyder – at metoden er baseret på rådslagning, samtale og fokus på fælles løsninger. Dermed kan borgerne være med til at kvalificere og styrke den offentlige samtale om svære emner. Metoden er internationalt anerkendt og bliver anvendt systematisk i bl.a. EU, Canada, Storbritannien, Tyskland, Australien, Irland, Bolivia, Belgien og Finland.

Demokratipanelet er en del af et projekt mellem TrygFonden og We Do Democracy om, hvordan man kan identificere og måle demokratisk impact. Demokratipanelet skal bidrage med almindelige danskeres perspektiv på vores demokrati og demokratisk deltagelse.

I vores demokrati er vi vant til at invitere folk ind, når de har særlig viden om et fagområde. Her er vi alle sammen bare borgere i et samfund, der er udpeget tilfældigt og på den måde er dygtige i vores egen hverdag.

Lars, 59 år, Hovedstaden,
Lang videregående uddannelse.

Demokratipanelets organisering

I Demokratipanelet er TrygFonden opdragsgiver. De har altså stillet panelet kerneopgaven og forpligtet sig til at behandle borgernes svar på opgaven.

We Do Democracy er Demokratipanelets tredjepartssekretariat. De har ansvaret for, at Demokratipanelets samtale har været fair, transparent og inkluderende. Demokratipanelet læner sig op ad OECD's internationale principper for velfungerende og uvildige processer - "Good Practice Principles For Deliberative Processes for Public Decision Making":

- TrygFonden er en almennyttig fond, der arbejder for at bidrage til et tryggere samfund for hele befolkningen. TrygFonden arbejder blandt andet strategisk med at bidrage til en styrket deltagelse i demokratiet for alle borgere, herunder den demokratiske samtale.
- We Do Democracy er en socialøkonomisk virksomhed, som arbejder med demokratiet hver dag i praksis og som derfor er nysgerrig på, hvordan vi udvikler det, så det passer til det samfund, vi lever i i dag.

We Do Democracy har gennemført mere end 25 borgerpaneler og borgersamlinger på tværs af organisationer og kommuner

Møder i demokratipanelet

Møde 1

Introduktion og ombord i opgaven

Onsdag d. 11. september, kl. 18.00 - 21.00 (online møde)

Velkomst ved We Do Democracy og Natasha Al-Hariri fra TrygFonden

Introduktion til formålet, opgaven og metoden. Herunder repræsentation og udvælgelsesmetode af deltagere.

Inspirationsoplæg om systemdemokrati og hverdagsdemokrati ved Zakia Elvang fra We Do Democracy.

Gruppearbejde om, hvornår det giver mening at deltage i demokratiet

Møde 2

Demokratiske udfordringer

Tirsdag d. 19. september, kl. 18.00 - 21.00 (online møde)

Panelsamtale om demokratiske udfordringer med Jannie Møller Hartley Roskilde Universitet, Kira West – Hjem til alle Alliancen & Anton Grau Larsen – Roskilde Universitet.

Q&A med panelisterne og Demokratipanelets medlemmer.

Demokratipanelets bud på de vigtigste demokratiske udfordringer. Arbejde i mindre grupper.

Møde 3

Weekendsamling - Fremtidens demokrati

Lørdag og søndag d. 5. og 6. oktober. Fysisk samling i Middelfart.

Dag 1

Workshop om demokratiets udfordringer

Oplæg om historisk udvikling af DK's demokrati v. Kolja Dahlin fra We Do Democracy.

Workshop om demokratiets styrker

En rejse ud i fremtiden: Hvordan ser vores deltagelse ud om 10 år?

Dag 2

Workshop om fremtidens demokrati og deltagelse

Demokratipanelet udpeger værdier for fremtidens deltagelse.

Møde 4

Færdiggøre, prioritere og evaluere

Onsdag den 30. oktober, kl. 18.00 - 21.00 (online møde)

Introduktion til processen herfra ved We Do Democracy.

Præsentation af demokrati-arbejde med værdier, styrker og udfordringer ved demokratiet og anbefalinger til fremtidens deltagelse.

Prioritering og evaluering: Introduktion til online afstemning og evaluering

Individuel afstemning og evaluering

Hvordan kan vi bruge Demokrati-panelets anbefalinger?

Håbet er, at de, der arbejder med demokrati og deltagelse, vil læse anbefalingerne, tage dem til efterretning og bruge dem i deres arbejde med at styrke demokratiet.

TrygFonden vil bruge anbefalingerne i deres investeringer i demokratiet og fondens strategi for at styrke deltagelse i demokratiske processer blandt de grupper, der er underrepræsenterede.

TrygFonden, We Do Democracy og Analyse & Tal vil arbejde med anbefalingerne i udviklingen af et værktøj, der skal kunne udpege og afveje effekten og værdien i deltagelsesprocesser, for at vi alle sammen kan blive klogere på, hvordan vi arbejder for et bedre og stærkere demokrati.

TrygFonden

**WE DO
DEMOCRACY**